

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA
ADABIYOTI UNIVERSITETI**

O‘zbek tili fakulteti

Axborot texnologiyalari kafedrası

Intellectual va ma’naviy tarbiya asoslari

O‘qituvchi sillabusi

Тузувчи: Yusupova D.M.

Fan/modul kodi 200.5IMTA6T	O‘quv yili 2020-2021	Semestr 1 (кузги)	ECTS - Kreditlar 6	
1-2 семестрдаги ECTS – Kreditlar soni 6	Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 2	
Fanning darajasi Tanlov fan -	Fan/modul turi Majburiy		Modul raxbari Yusupova D.M. yusupova.dilfuza@navoiy-uni.uz	
Universitet kampusi 3-блок	Hafta kunlari		Vaqli Kunning birinchi yarmida	
	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	<i>Intellectual va ma’naviy tarbiya asoslari</i>	<i>1-semestr 90</i>	<i>1-semestr 120</i>	<i>1semestr 120</i>
1-semestr	Modul 1 Intellectual tarbiya asoslari	59	120	179
	Modul 2 Ma’naviy tarbiya asoslari	31	0	31
	JAMI	90	120	210

Fanning tavsifi –Intellectual va ma’naviy tarbiya asoslari fan dasturi oliy o‘quv yurti talabalarini internetda axborotlar izlash usullari, axborotni qayta ishlash, bilimlarni nazorat qiluvchi, interfaol ko‘rgazmalar yaratuvchi, filologik ta’lim foydalanish mumkin bo‘lgan amaliy dasturlardan foydalanish va kompyuter grafikasi asoslariga doir bilimlarni o‘zlashtirishga xizmat qiladi

Fan mohiyati– Amaliy mashg‘ulotlarni tashkil etish bo‘yicha kafedra pedagog xodimlari tomonidan ko‘rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy

mavzular bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy mashqlar, taqdimotlar, keyslar orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha talabalar bilimlarni o'zlashtirish va mustahkamlash, tarqatma materiallar asosida bilimlarni o'zlashtirish, ilmiy maqolalar va tezislardan foydalanish, mavzular bo'yicha taqdimotlar va kichik ko'lamdagi loyiha ishlarini tayyorlashlari lozim.

Fanning natijasi –Fan natijasida talabalar talabalarga zamonaviy web texnologiyalarning ishlash prinsipi, texnik va dasturiy ta'minoti, imkoniyatlari, yo'nalishlar sohasidagi mutaxassislikka doir Intellektual ko'nikmalarini va tayyor dasturiy ta'minotlardan foydalana olish malakasini hosil qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish, axborotlarni qayta ishlash, amaliy dasturlaridan foydalanish, kompyuter grafikasi va dizayn asoslari kabi asosiy bilimlarga ega bo'lishlarini ta'minlash vazifalarini bajaradi.

Baholash mezonlari – O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018 yil 9 avgustdagi 19-2018-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan, O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligidan 2018 yil 26 sentyabrdagi 3069-son bilan ro'yxatdan o'tkazilgan “Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi” nizomga muvofiq ishlab chiqildi. Baholash ON, YN dan iborat.

Turi	Foizi	Saralash turi	Shakli
Og'zaki va yozma imtihon	50%	ON, YN	Test, amaliy ish
Mustaqil ta'lim	50%		Taqdimot

Ta'lim berish va o'qitish metodlari –

ma'ruzalar;videodarslar;bilimlarni mustahkamlovchi nostandart testlar; so'rovnoma va online anketalar; interfaol keys-stadyalar; seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; individual loyihalar; jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

Kalit so'zlari:

Elektron pochta, WWW, Xizmatchi , Domen , Modem, Brauzer, Global tarmoq, Kompyuter, Login, Ma'lumotlar, Onlayn, Tarmoq, Web, server, Web, Multimedia, Kompyuter grafikasi , Pikel , Piksellarni o'rnatish rejimi, PSD, Ruksat etilgan qiymat, Qatlam, Qo'shimcha kanal, BMP, GIF , JPEG , Fraktal grafika , Rang , Rastrli (nuqtali), Vektorli grafika, iSpring Pro, Ekspress publikasiya, Ma'lumotlar bazasini boshqarish tizimi (DBMS), Ma'lumotlar bazasi (MB) , Ma'lumotlar bazasi ob'ektlariga kirish Jadval, Maydon, Ma'lumot turi , Maydondagi xususiyatlar , Kalit maydoni (Birlamchi kalit) , Tashqi kalit , Yozuv , Yozuv maydoni , Yozuv maydoniningqiymati, Kombinatsiyalangan maydon, Kombinatsiyalangan oynaning o'rnini bosuvchi xususiyatlari , Ma'lumotlar sxemasi , Bog'lanish jadvallari , Maydon ro'yxati , Aloqa , Tashqi kalit , Jadvallar , Bog'langan maydonlarga talablar , Asosiy va bo'ysunuvchi jadval , Ma'lumotlar yaxlitligi , Tegishli maydonlarning kaskadli yangilanishi, Bog'langan yozuvlarni kaskadli o'chirish , Filtr , Filtrni tanlash sharti , Form , Formadagi ma'lumotlar manbai , Bepul shakl , Nazorat , Hisobot.

Mavzular ro'yhati**1. "Intellectual va ma'naviy tarbiya asoslari" fani bo'yicha ma'ruza mashg'ulotlar:
1 – semestr**

	Mavzular	Dars soatlari hajmi
№	Modul 1 Intellectual tarbiya asoslar	7 soat
1	Innernetda axborotlarni izlash usullari. Ta'limga oid internet saytlari va hukumat portallari. Masofaviy ta'lim texnologiyalari. Modellar. Moodle tizimida ishlash.	2
2	Matnli axborotlarni qayta ishlovchi tizimlar. Axborot texnologiyalari yordamida statistik ma'lumotlarni qayta ishlash. O'quv materiallarini namoyish etish dasturlari. Bilimlarni nazorat qiluvchi dasturlardan foydalanish. Interfaol o'quv ko'rgazmalari yaratuvchi dasturlar bilan ishlash.	2
3	Filologik tadqiqotlarda ma'lumotlar bazasidan foydalanish.	1
4	Kompyuter grafikasi turlari. Adobe Photoshop dasturining interfeysi. Corel Draw dasturi interfeysi va kompyuter grafikasi afzalliklari.	2
2-Modul Ma'naviy tarbiya asoslari		8 soat
1	Diniy –dunyoviy bag'rikenglik. Muomala madaniyati.	2
2	Amaliy san'at va dizayn.	2
3	Ilmiy-ijodiy qobiliyatni shakllantirish. Respublika va xalqaro miqyosida maqolalar yozish. Xalqaro grantlar.	2
4	Start-up loyihalar.	2

"Intellectual va ma'naviy tarbiya asoslari" fani bo'yicha amaliy mashg'ulotlar:

	Mavzular	Dars soatlari hajmi	
№	Modul 1 "Intellectual tarbiya asoslari"	30 soat	
1	Internetda axborot izlash va ma'lumotlarni yuklash usullari	2	
2	Elektron pochta bilash ishlash.	2	
3	Masofaviy ta'lim texnologiyalari. Modellar. Moodle tizimida ishlash.	2	
4	Elektron nashrlar va elektron kutubxonalar. Elektron lu'gatlar va tezauruslar.	2	
5	Matnli axborotlarni qayta ishlovchi tizimlar.	2	
6	Axborot texnologiyalari yordamida statistik ma'lumotlarni qayta ishlash.	2	
7	O'quv materiallarini namoyish etish dasturlari	2	
8	Bilimlarni nazorat qiluvchi nostandart testlar yaratish	2	

9	Interfaol o'quv ko'rgazmalari yaratuvchi dasturlar bilan ishlash	2	
10	Filologik tadqiqotlarda ma'lumotlar bazasi. Ma'lumotlar bazasida jadvallar va so'rovlar bilan ishlash	2	
11	Ma'lumotlar bazasida formalar bilan ishlash va hisobotlar hosil qilish.	2	
12	Kompyuter grafikasi. Adobe Photoshop dasturi interfeysi. Adobe Photoshop dasturida qatlamlar	4	
13	Corel Draw dasturi interfeysi va uskunalar paneli. Grafik ob'yektlarni yaratish va ular bilan ishlash	4	
2-Modul. Ma'naviy tarbiya asoslari		15 soat	
1	Diniy-dunyoviy bag'rikenglik. Muomala madaniyati.	2	
2	Internet madaniyati.	2	
3	Tasvirga olish qurilmalaridan foydalanish usullari.	2	
4	Diplomatik etiket qoidalari.	2	
5	Ilmiy-ijodiy qobiliyatni shakllantirish. Respublika va xalqaro miqyosida maqolalar yozish. Xalqaro grantlar.	4	
6	Start-up loyihalar. Bloggerlik	3	
“Intellectual va ma'naviy tarbiya asoslari” fani bo'yicha laboratoriya mashg'ulotlar:			
1-Modul. Intellectual tarbiya asoslari			
1	Internetda axborotlarni izlash usullari. Masofaviy ta'lim kurslarida ishtirok etish.	2	
2	Elektron lug'atlar va tezauruslar.	2	
3	Matnli axborotlarni qayta ishlash. Statistik ma'lumotlarni qayta ishlash. O'quv materiallarini namoyish etish dasturlari.	4	
4	Bilimlarni nazorat qiluvchi dasturlardan foydalanish.	2	
5	MS Access dasturi yordamida sohaning ma'lumotlar bazasini shakllantirish. So'rovlar, formalar va hisobotlar hosil qilish	4	
6	Adobe photoshop dasturida qatlam va konturlar bilan ishlash .Matnlar va shakllar bilan ishlash.	4	
7	Corel draw dasturi chiziqlar yordamida murakkab shakllar yaratish.Corel Draw dasturida shakllar bilan ishlash.	2	
8	Corel draw dasturida matnlar bilan ishlash. Power clip hodisasi bilan ishlash	2	
Jami:		22 soat	
2-Modul. Ma'naviy tarbiya asoslari		Dars soatlari	
1	Diniy-dunyoviy bag'rikenglik. Muomala madaniyati. Internet madaniyati.	2	

2	Tasvirga olish qurilmalaridan foydalanish usullari. Diplomatiq etiket qoidalari.	2	
3	Ilmiy-ijodiy qobiliyatni shakllantirish. Respublika va xalqaro miqyosida maqolalar yozish. Xalqaro grantlar.	2	
4	Start-up loyihalar. Blogerlik	2	
	Jami	8 soat	
Laboratoriya mashg'ulotlaridan maqsad talabalar mavzular bo'yicha olgan nazariy va amaliy bilimlarini mustaqil bajarish orqali mustahkamlaydilar. Bunda talabalar mashg'ulotlarda mustaqil vazifalarni bajarishi, olingan natijalarni tahlil qilishda qo'llay olishlari nazarda tutiladi			
№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Soatlar miqdori	
1	Filologik axborot tizimlari.	6	
2.	Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasi O'zbekiston Respublikasi Hukumatining yechimlari.	6	
3.	Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarida axborotlarga nisbatan mavjud tahdidlar va ulardan himoyalash vositalari.	6	
4.	Ta'lim muassasalarining elektron axborot-ta'lim muhitini shakllantirish.	6	
5.	O'quv jarayonini monitoringini olib borishning electron tizimi.	6	
6.	Ta'lim muassasasining veb sayti, uni resurslarini shakllantirishga qo'yiladigan talablar.	6	
7.	Ta'limni modernizatsiyalash sharoitida dars berish sifatini boshqarish- interaktiv kontentlardan foydalanish.	6	
8.	Talabalar o'quv natijalarini nazorat qilish, baholash va monitoring qilish tizimi sifatida LMS dan foydalanish. (Moodle tizimi misolida).	6	
9.	Tadqiqot va loyihalashda axborot texnologiyalari.	6	
10.	Axborot – kommunikatsiya texnologiyalari vositalari va ularni ta'lim jarayonida qo'llash imkoniyatlari.	6	
11.	Shaxsning ta'lim, tarbiyasi va rivojlanishida zamonaviy axborot texnologiyalari va pedagogik dasturiy vositalari.	6	
12.	O'quv maqsadli elektron vositalarni yaratish va foydalanishdagi pedagogik-ergonomik talablar va ularni sifatini baholash.	6	
13.	O'quv-tarbiya jarayonining axborot-metodik ta'minotini va o'quv muassasasi tashkiliy- boshqaruv tizimini avtomatlashtirish.	6	
14.	Ta'limiy Internet resurslar va ulardan o'quv jarayonida foydalanish.	6	
15.	Osiyo mamlakatlarida filologik ta'limda AKTdan foydalanish tajribasi.	6	

	Jami:	90
--	--------------	-----------

Fan bo'yicha savollari to'plami.

1. Internetdagi ma'lumotlarni uzatish qoidalari qanday nomlanadi ?
2. Kriptografiya deganda nimani tushinasiz ?
3. Internet tarmog'idan kerakli axborotni izlab topish uchun xizmat qiladigan maxsus Web-saxifa:
4. Elektron pochta manzilida (adresida) albatta ..... belgi qatnashishi shart .
5. Kompyuterning axborotlarni telefon tarmoqlari orqali yubora oladigan qurilmasini nomi ?
6. WWW qisqartirilgan so'zni ma'nosini bilasizmi ?
7. Uzoq masofada joylashgan kompyuterlarni o'zaro ulash imkoniyatini beruvchi tarmoqlar
8. Elektron pochta indeksi to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
9. pochta@gmail.com elektron pochta domeni to'g'ri ko'rsatilgan javobni ko'rsating.
10. pochta@gmail.com pochtaning nomi to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang?
11. Elektron pochta nima?
12. O'zbekiston Respublikasi hukumat portali to'g'ri ko'rsatigan javobni toping.
13. Qaysi javobda ta'lim saytlari to'g'ri ko'rsatilgan?
14. Universitetimiz sayti qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan
15. O'zbekiston Respublikasi hukumat portali to'g'ri ko'rsatigan javobni toping.
16. Elektron kutubxonalar sayti to'g'ri ko'rsatilgan javobni to'ping.
17. Masofaviy ta'lim saytlari to'g'ri ko'rsatilgan javobni ko'rsating.
18. Xan akademiyasining rasmiy sayti to'g'ri ko'rsatilgan javobni toping.
19. Vikipediya bu .....
20. Microsoft Word ning menyu satrlari qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?
21. Microsoft Word dasturida xujjatni saqlash uchun qaysi buyruqni ishlash kerak?
22. Microsoft Word ishga tushirish usuli to'g'ri ko'rsatilgan javobni ko'rsating?
23. Hujjatni chop etish usullari to'g'ri ko'rsatilgan qatorai belgilang
24. Параметр страницы... buyrug'i nima vazifani bajaradi?
25. Printerining vazifasi nimadan iborat?
26. Ma'lumotlar ombori qaysi dasturda yaratiladi
27. Aniq electron manzil bo'yicha xabarlarini uzatishning electron usuli nima deb ataladi?
28. Ushbu qurilmalardan qaysi biri kompyuterning asosiy qurilmasi hisoblanmaydi?
29. Tarmoqlar necha xil bo'ladi?
30. Hujjatlarni saqlash menyu satrining qaysi birida amalga oshiriladi.
31. Qaysi javobda noto'g'ri jumla keltirilgan?
32. SmartArt grafik moduli quyidagilar uchun ishlatiladi:
33. PowerPoint 2010 dasturi quyidagi formatlarga fayllarni eksport qilishni qo'llab-quvvatlamaydi:
34. Kompyuter diskida yoki ixtiyoriy axborot tashuvchida joylashgan «*.doc» kengaytmali faylga sichqoncha ko'rsatkichi bilan ikki marta bosilsa qanday jarayon sodir bo'ladi?
35. «*.xls» kengaytmaga ega bo'lgan faylni sichqonchani chap tugmasi bilan ikki marta bosilsa nima sodir bo'ladi?
36. Microsoft Excel dasturida yaratilgan hujjatlar "Ish kitobi" (рабочая Книга) deb ataladi. Microsoft Excel dasturida yangi hujjat yaratish tartibi to'g'ri ko'rsatilgan variantni tanlang:

37. Microsoft Excel dasturida jadvaldagi satr tartib raqamiga (satr nomiga) sichqoncha ko'rsatkichi bilan bosilsa nima sodir bo'ladi?
38. Microsoft Excel dasturida quyida keltirilgan funksiyalarning qaysi biri mantiqiy hisoblanadi?
39. Taqdimot namoyishi vaqtida klaviaturadagi Esc tugmasi bosilsa nima sodir bo'ladi?
40. Slaydlarni chop etish oynasining «Печатать» ro'yxatidagi qaysi amal bir betga bir nechta slaydlarni chop etish imkonini beradi?
41. Taqdimot namoyishi vaqtida siz 15 slaydda turibsiz, ammo 3 -slaydga qaytishingiz kerak. Darhol ushbu slaydga qaytish uchun nima qilish kerak?
42. ACCESS tomonidan yaratilgan fayllar qanday kengaytma bilan saqlanadi?
43. ACCESS qanday dastur?
44. Ma'lumotlar bazasidagi jadvalning qatorlari nima deb ataladi?
45. Quyidagilarning qaysi biri grafik muxarrir ?
46. Kompyuter (mashina) grafikasi deganda.....
47. Rastli grafika tasvirlar sifati nimaga bog'liq
48. Vektorli grafikada tasvirlar nima asosida hosil qilinadi?
49. Rastli grafik dasturlarga qaysi dasturlar kiradi ?
50. Vektorli grafik dasturlarga qaysi dasturlar kiradi?
51. Corel Draw dasturi nechanchi yilda yaratilgan?
52. Corel DRAW 19 dasturida F2 nima vazifani bajaradi?
53. Corel DRAW 19 dasturida F3 nima vazifani bajaradi?
54. Corel DRAW 19 dasturida F5 nima vazifani bajaradi?
55. Corel DRAW 19 dasturida F6 nima vazifani bajaradi?
56. Corel DRAW 19 dasturida F7 nima vazifani bajaradi?
57. Corel DRAW 19 dasturida F8 nima vazifani bajaradi?
58. Corel DRAW 19 dasturida F9 nima vazifani bajaradi?
59. Corel DRAW 19 dasturida F10 nima vazifani bajaradi?
60. Corel DRAW dasturining asosiy texnologik prinsipi nimaga asoslangan?
61. RGB rang modelida qaysi ranglar asosiy ranglar sifatida ishlatiladi?
62. Corel Draw dasturida hujjatlarni yaratishda qatlam necha qismdan iborat?
63. Corel Draw dasturida qatlamlar ustidagi barcha operatsiya qaysi panel yordamida bajariladi?
64. Adobe Photoshop dasturini ishga tushirish uchun qaysi tugmalar majmuidan foydalaniladi?
65. Adobe Photoshop dasturining muallifi?
66. Adobe Photoshop dasturida matn yozish uchun qaysi buyruq tanlanadi?
67. Adobe Photoshop 19 dasturi menyusi necha qismdan iborat?
68. CMYK subtraktiv rang modelida qaysi ranglar asosiy ranglar sifatida ishlatiladi?
69. CorelDRAW muxarririda fayllarning kengaytmasi?
70. Piksel – bu.....
71. Power Point dasturini vazifasi ?
72. Animasiya va perexod nima uchun ishlatiladi ?
73. Slaydga ob'ekt (audio va video) qo'shish tartibi ?
74. Power Point dasturi yordamida matnli topshiriqlar yaratish
75. Slaydni yaratish bosqichlari ketma ketligi
76. iSpring QuizMaker dasturining imkoniyatlari?
77. QuizMakerda qanday test savollarini tuzish mumkin?
78. iSpring Suite dasturining imkoniyatlari haqida nimalar bilasiz?
79. iSpring Suite dasturining qanday asbob uskunalari mavjud?
80. iSpring Suite dasturi nimaga mo'ljallangan?
81. iSpring Suiteda chop etishning nechta variantlaridan foydalanish mumkin?
82. Изменение формы guruhi asboblari yordamida qanday amallar bajariladi?
83. Internetning www xizmatidan foydalanish uchun ishlab chiqarilgan qanday dasturlarni bilasiz?

84. Veb-brauzerlarning asosiy vazifasini aytib bering.
85. Birinchi veb-brauzer qachon kim tomonidan ishlab chiqilgan.
86. Microsoft Internet Explorer ni ishga tushirish usullarini amalda ko`rsatib bering.
87. Microsoft Internet Explorer ni menyular satrida qanday menyular bor.
88. Modem nima va u nima uchun xizmat qiladi?

Материаллар ва адабиётлар рўйхати

1. M.Aripov, B.Begalov, U.Begimqulov, M.Mamarajabov. Axborot texnologiyalari. O`quv qo`llanma- T.: «Noshir», 2009.-368 b.
2. A.Sattorov. Ma`lumotlar bazasini boshqarish sistemasi. T., «Fan va texnologiya», 2006, 304 b.
3. M.E.Mamarajabov, S.Q.Tursunov. Kompyuter grafikasi va web-dizayn. Darslik- T.:Cho`lpon nomidagi MMIU, 2013. 381 b.
4. O`zbekiston Respublikasi Prezidentining O`zbekiston Respublikasini rivojlantirish bo`yicha "Harakatlar strategiyasi" to`g`risidagi Farmoni.(Xalq so`zi gazetasi, 2017-yil, 8-fevral).
5. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: "O`zbekiston", 2017.
6. O`zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 13 dekabrda "O`zbekiston Respublikasi davlat boshqaruviga raqamli iqtisodiyot, elektron hukumat hamda axborot tizimlarini joriy etish bo`yicha qo`shimcha chora-tadbirlar to`g`risida" PF-5598-son Farmoni. (Qonun hujjatlari ma`lumotlari milliy bazasi, 13.12.2018 y., 06/18/5598/2313-son)
7. Информатика. Базовый курс: Учебник для вузов. 3-е изд. Стандарт третьего поколения. -СПб.: Питер, 2011.-640 с.

O`qituvchining kontakt ma`lumotlari

Axborot texnologiyalari kafedrasida 3 bino 304 xona; [tel: 90-9758279](tel:90-9758279), yusupova.dilfuza@navoiy-uni.uz

O`qituvchi bilan haftalik konsultatsiya vaqti

Juma kuni: soat 14:00